

शिवनेरी किल्ला (ता.जुन्नर, जि. पुणे) परिसर
पर्यटन विकास कामांना मान्यता देण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक टिडीएस २०२०/३/प्र.क्र. १८०/पर्यटन,

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,

दिनांक : ११ फेब्रुवारी, २०२१.

- संदर्भ :-**
- १) वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०२०/प्र.क्र.६४/अर्थ-३, दिनांक १६/४/२०२०.
 - २) वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. अर्थसं-२०२०/प्र.क्र.६५/अर्थ-३, दिनांक ४/५/२०२०.
 - ३) जिल्हाधिकारी, पुणे यांचे पत्र क्र. जिनिसपु/नि-९/प्राप-शिवनेरी/२३०८/२०२०, दिनांक २३/१०/२०२०.
 - ४) जिल्हाधिकारी, पुणे यांचे पत्र क्र. जिनिसपु/नि-९/प्राप-शिवनेरी/२५३०/२०२०, दिनांक २४/११/२०२०.
 - ५) जिल्हाधिकारी, पुणे यांचे पत्र क्र. जिनिसपु/नि-९/प्राप-शिवनेरी/२६०३/२०२०, दिनांक ०७/१२/२०२०.

प्रस्तावना:

जिल्हाधिकारी, पुणे यांनी संदर्भ क्रमांक ३ ते ५ येथील पत्रान्वये शिवनेरी किल्ला (ता. जुन्नर, जि. पुणे) परिसर पर्यटन विकासाच्या रु.२३४९.३१ लक्ष रकमेच्या कामांचे प्रस्ताव सादर केले आहेत. सदर कामे मा. मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील उच्चाधिकार समितीच्या दिनांक ५/१/२०२१ व दिनांक ७/१/२०२१च्या बैठकीत सादर करण्यात आली. उच्चाधिकार समितीच्या दिनांक ७/१/२०२१ च्या बैठकीत सदर कामांना मान्यता देण्याची शिफारस करण्यात आली आहे.

शासन निर्णय :

मा. मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील उच्चाधिकार समितीच्या दिनांक ७/१/२०२१ च्या बैठकीत उच्चाधिकार समितीने केलेल्या शिफारशीनुसार समितीने केलेल्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्याच्या अधिन राहून शिवनेरी किल्ला (ता. जुन्नर, जि. पुणे) परिसर पर्यटन विकासाच्या खालील रु.२३४९.३१ लक्ष रकमेच्या कामांना या शासन निर्णयाद्वारे प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

(रु.लक्षात)

अ.क्र.	कामाचे नाव	प्रशासकीय मान्यता
(अ)	सार्वजनिक बांधकाम विभागाशी संबंधित कामे	
१	शिवनेरी प्रदक्षिणा मार्गाची सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे.	१००.००
२	प्रजिमा ३ (वरसूबाई मंदिर) ते पद्यावती मंदिराकडे जाणारा रस्ता सुधारणा करणे ग्रामा किमी ०/० ते १/२००, ता. जुन्नर, जि. पुणे	७०.००

३	प्रजिमा १ ते शिरोली बुद्रुक ते तेजेवाडी रस्त्याची सुधारणा करणे ग्रामा किमी ०/० ते ३/०, ता. जुन्नर, जि. पुणे	१००.००
४	प्रजिमा ५ ते धामण खेल गाव रस्ता सुधारणा करणे ग्रामा किमी ०/० ते १/५००, ता. जुन्नर, जि. पुणे	६०.००
५	नारायणगाव जुन्नर मढ रस्ता रामा १११ किमी १६/४०० मध्ये माणिकडोह चौकात वेशीचे बांधकाम करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	६०.००
६	कुसूर स्माशानभूमी जोडरस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	६०.००
७	कुसूरमुक्ताई मंदिर ते कान्होबाची वाडी रस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	६०.००
८	दत्त मंदिर ते जुने कुसूर गावरस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	६०.००
९	स्वामी समर्थ मंदिर ते शिवनेरी किल्ला प्रदक्षिणा मार्ग जोड रस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	६०.००
१०	येणेशिव ते वाजणेमळा रस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	४०.००
११	मौजे आगर (बादशाहतलाव) अभिनव द्राक्ष संघ रस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	४०.००
१२	धामणखेल ते बगाडवस्ती ते कोंढेमळा रस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	६०.००
१३	आयटीआय माणिकडोह ते ठाकरवाडी रस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	६०.००
१४	निमगाव तर्फे म्हाळुंगे जिल्हा परिषद शाळा ते पारखे वस्ती रस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	४०.००
१५	खोरे (आगर) ज्ञानमंदिर रस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	६०.००
१६	दाच्याघाट आपटाळे रस्ता (भाग सोमतवाडी ते जुन्नर) रस्त्याची सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	७०.००
१७	सोमतवाडी रस्ता सुधारणा करणे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	४०.००
१८	मौजे नविन गावठाण ते खंडोबा मंदिर रस्ता सुधारणा करणे	६०.००
(ब)	भारतीय पुरातत्व विभागाशी संबंधित कामे	
१९	Removal of thick Vegetation	५.००
२०	Reconstruction of fallen fort wall	२००.००
२१	Improvement of Pathways	१००.००
२२	Restoration of Ambarkhana	१५०.००
२३	Restoration of Raj Wada and Its Adjoining Structure	१५०.००
२४	De-Silting the ancient rock cut water cistern	१५.००
२५	Providing and fixing three rows pipe railing	२५.००
२६	Exposing the hidden structure	१०.००
२७	Restoration of Rock-cut caves.	२५.००
२८	providing visitors Amenities.	५०.००
२९	Signages	१०.००

३०	Landscaping & Gardening	१०.००
(क)	वन विभागाशी संबंधित कामे	
३१	Auditorium	२७.९६
३२	Landscaping for Garden १ & २	२०८.९०
३३	Gabion wall along upper pathway	१०८.५२
३४	Landscaping for Garden ३ & ४	१५३.९३
	एकूण	२३४९.३१

२. मा. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक ०७/०१/२०२१ रोजीच्या बैठकीत सार्वजनिक बांधकाम विभाग, पुरातत्व विभाग व वन विभाग या विभागांशी संबंधित विकास कामांच्या अनुषंगाने खालील सूचनांसह प्रस्तावास मंजूरी दिली आहे. सदर सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

- १) **सार्वजनिक बांधकाम विभाग** : सार्वजनिक बांधकाम विभागाने प्रस्तावित केलेले रस्ते जिल्हा परिषदेच्या ताब्यात असल्याने सदरील रस्ते सार्वजनिक बांधकाम विभागाने हस्तांतरित करून रस्ते सुधारणेची कामे करावीत. रस्त्याची कामे मुख्यमंत्री ग्रामसडक योजनेच्या मानकांप्रमाणे करावित रस्त्यांची कामे करतांना दोष दायित्व कालावधी कमीत कमी पाच वर्षे असावा.
- २) **पुरातत्व विभाग** : या विभागाने कामे करतांना प्राचीन किल्ल्यांचे संवर्धन होण्याच्या दृष्टीने कामे करावीत. पुरातत्व विभागाने सद्यस्थितीत सादर केलेले अंदाजपत्रक ढोबळमानाने केले असल्याने सविस्तर अंदाजपत्रक तयार करून कामे हाती घ्यावीत व सविस्तर अंदाजपत्रकाची रक्कम रु.७.५ कोटी मर्यादेत राहतील याची दक्षता घ्यावी.
- ३) **वन विभाग** : वन विभागाच्या रु.४.९९ कोटी रकमेच्या कामांना समितीने तत्वतः मान्यता दर्शविली. वन विभागाने उद्यानाची कामे करतांना वन उद्यान धर्तीवर कामाचे नियोजन करण्याच्या दृष्टीने शक्यतो Lawn प्रस्तावित न करता कमी पाणी लागणाऱ्याच प्रजातीचीच झाडे विचारात घ्यावीत. या व्यतिरिक्त किल्ला परिसरात छोटे-छोटे बांध विकसित करून व Rain water Harvesting करून कमीत कमी पाणी वापरात Sustainable Forest Garden होईल असे नियोजन करावे.
- ४) शिवनेरी किल्ला संवर्धन व परिसर विकासामध्ये कामाचे नियोजन Revenue Model च्या धर्तीवर करून घेऊन प्रकल्प Self-Sustainable होईल असे नियोजन करावे.

३. सदर विकास कामांसाठी संदर्भ क्रमांक २ येथील वित्त विभागाच्या दिनांक ४/०५/२०२० च्या शासन निर्णयामधील परिच्छेद क्रमांक १३ येथील तरतूद वित्त विभागाच्या मान्यतेनुसार एक विशेष बाब म्हणून शिथिल करण्यात येत असून सदर विकास कामांना तांत्रिक मान्यता, प्रशासकीय मान्यता, निविदा, कार्यारंभ आदेश देणे व इतर अनुषंगिक कार्यवाही करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

४. प्रमाणित करण्यात येते की, वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०२०/प्र.क्र.६४/अर्थ-३, दिनांक १६/४/२०२० आणि वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. अर्थसं-२०२०/प्र.क्र.६५/अर्थ-३, दिनांक

४/५/२०२० अन्वये देण्यात आलेल्या सूचनेनुसार व अधिकाराच्या मर्यादेत सदर शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत असून या परिपत्रकामधील प्रत्येक अटीची पूर्तता करण्यात आली आहे.

५. तसेच वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०२०/प्र.क्र.६४/अर्थ-३, दिनांक १६/४/२०२० च्या परिशिष्टामधील तपासणीसूची बाबींची पूर्तता करण्यात आली आहे.

अटी व शर्ती :-

- १) सदर विकास कामे केल्यानंतर निर्माण होणाऱ्या मालमत्तेची देखभाल व दुरुस्तीची जबाबदारी व यासाठीच्या निधीची तरतूद ही बाब संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाची व संबंधित क्षेत्रिय यंत्रणेची / कार्यालयाची राहिल.
- २) मालमत्तेच्या देखभाल व दुरुस्तीसाठी स्वतंत्र निधी पर्यटन विभागामार्फत उपलब्ध करून दिली जाणार नाही.
- ३) वितरीत केलेल्या निधीतून खर्च करताना वित्तीय नियमांचे आणि विविध नियमांतर्गत नेमून दिलेल्या कार्यपध्दतीचे पालन करण्यात यावे.
- ४) कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर अनुदानापेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. मंजूर अनुदानापेक्षा जादा खर्च झाल्यास त्याची जबाबदारी जिल्हाधिकारी, पुणे यांची राहिल व जादा खर्चा प्रित्यर्थ जादा अनुदान उपलब्ध करून दिले जाणार नाही.
- ५) पर्यटन विभागाने उपलब्ध करून दिलेल्या निधीतून केलेल्या कामाच्या ठिकाणी सदर कामे पर्यटन विभागाच्या निधीमधून केली असल्याबाबतचे फलक लावण्यात यावेत.
- ६) अशा प्रत्येक योजनेबाबत करावयाच्या बांधकामासंदर्भात अथवा खरेदीबाबत किंवा सेवा पुरवठा कराराबाबत वित्तीय नियमांप्रमाणे आवश्यक ती कार्यपध्दती पाळणे आवश्यक आहे. या संदर्भात शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक-संकीर्ण-१००२/प्र.क्र.१५/कोषा-प्र ५, दिनांक ६ फेब्रुवारी, २००२ च्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन होईल याची खबरदारी संबंधित अंमलबजावणी यंत्रणेने घ्यावी. तसेच शासन निर्णय वित्त विभाग क्र.बीजीटी-१०.००/प्र.क्र.५६/२०००/वित्तीय सुधारणा, दिनांक १०.९.२००१ मधील उपाययोजनांची अंमलबजावणी तंतोतंतपणे करण्यात यावी.
- ७) तांत्रिक मान्यता विहित स्तरावर घेण्यात यावी.
- ८) रस्त्यांच्या प्रस्तावित कामांच्या प्रकरणांमध्ये सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या नियमावलीचे पालन करणे बंधनकारक राहिल.
- ९) योजनेत्तर स्वरुपाच्या कामासाठी (देखभाल/दुरुस्ती इ.) सदरची तरतूद उपयोगात आणली जाणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- १०) सदर कामांसाठीच्या जागेसंदर्भात योग्य त्या अधिकारी किंवा कार्यालय / संस्थेकडून ना-हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करून घेणे बंधनकारक राहिल.
- ११) सदर कामांपैकी जी कामे तीर्थक्षेत्रांच्या विकासासाठी प्रस्तावित करून देवस्थान/संस्थेच्या जागेवर करण्यात येणार आहेत अशा कामांसंदर्भात सदर देवस्थान/संस्थेकडून ना-हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करून घेणे बंधनकारक राहिल. तसेच अशा कामांच्या पूर्णत्वानंतर त्या

संदर्भातील देखभाल/दुरुस्ती, संबंधित संस्थेने करण्यासंदर्भात जिल्हाधिकारी, पुणे यांनी संबंधित संस्थेबरोबर करारनामा करणे बंधनकारक राहिल. अशा प्रकारच्या देखभाल दुरुस्तीकरीता शासनाकडून यापुढे कोणत्याही प्रकारचा निधी उपलब्ध करून दिला जाणार नाही, याची नोंद घेण्यात यावी व तशी अट करारात अंतर्भूत करण्यात यावी. तसेच या कामामुळे निर्माण होणाऱ्या सर्व सुविधा तसेच पर्यटन स्थळ सर्व नागरीकांसाठी खुले राहिल, अशी अट करारात समाविष्ट करण्यात यावी.

१२) आराखड्यातील कामांची भौतिक प्रगती तसेच निधीतून होणा-या खर्चाची मासिक विवरणपत्रे दर महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत शासनास व पर्यटन संचालनालयास न चुकता सादर करावीत. तसेच काम पूर्ण झाल्यानंतर पूर्णत्वाचा दाखला आणि निधीबाबतचे उपयोगिता प्रमाणपत्र न चुकता शासनास व पर्यटन संचालनालयास सादर करण्यात यावे.

१३) सदर काम पूर्ण झाल्यानंतर सदर कामाच्या देखभालाची तसेच इतर अनुषंगिक कामांची जबाबदारी संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग, स्थानिक स्वराज्य संस्था, कार्यान्वयीन यंत्रणा व संबंधित संस्था यांची राहिल.

१४) प्राप्त निधीची उपयोगिता प्रमाणपत्रे शासनास व महालेखापाल कार्यालयास सादर करणे तसेच कामांच्या पूर्णत्वाचे प्रमाणपत्र देणे इत्यादी जबाबदारी जिल्हाधिकारी, पुणे व संबंधित कार्यान्वयीन यंत्रणेची राहिल.

६. सदर कामांवर करावयाचा खर्च हा त्या त्या आर्थिक वर्षाच्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीमधून मुख्यलेखाशीर्ष "मागणी क्रमांक झेडडी-४, ३४५२-पर्यटन, पर्यटनासाठी पायाभूत सुविधा, १०१ पर्यटन केंद्रे (०२) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना - राज्य योजनांतर्गत योजना, (०२) (१८) पर्यटन विकासासाठी विविध ठिकाणांसाठी मूलभूत सुविधांकरीता अनुदाने (३४५२ १९५८) ३१, सहायक अनुदान" या लेखाशिर्षाखालील मंजूर तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.

७. सदर शासन निर्णय, वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ९५/२१/व्यय-१५, दिनांक ०५/०२/२०२१ अन्वये देण्यात आलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्यांचा सकेतांक २०२१०२१११६५००४१२२३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,

(र.ज.कदम)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. महालेखापाल, महाराष्ट्र - १, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई
२. महालेखापाल, महाराष्ट्र - २, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर
३. महालेखापाल, (स्थानिक निकाय लेखापरीक्षा व लेखा), मुंबई.

४. संचालक, पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५. जिल्हाधिकारी, पुणे.
६. जिल्हा नियोजन अधिकारी, पुणे
७. जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे
८. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
९. नियोजन विभाग (कार्यासन-१४११/१४४४), मंत्रालय, मुंबई.
१०. वित्त विभाग (का.व्यय-१५/अर्थोपाय / अर्थसंकल्प) मंत्रालय, मुंबई.
११. अवर सचिव, (अर्थसंकल्प शाखा) पर्यटन व सांस्कृतिक विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. निवड नस्ती, कार्यासन-पर्यटन.
